

svetinje kot trdno stojé že tisočletja naše Savinjske goré.

Drugi govorniki.

Mladenič Franc Žličar iz Št. Jurija ob južni železnici je prinesel pozdrave ondotnega kat. izobraževalnega društva, pozdrave tamburašev in vseh narodnih mladeničev. V govoru je razvijal prav lepe misli: Nove moči smo dobili pri Marijinem oltarju za naše narodno delovanje. Sovražniki hočejo odvrniti našo mladino od duhovnikov, nčbeno sredstvo jim ni prenizko, a to se jim ne bo posrečilo. Mladeniči, trdno stojimo kot hrast! Podpirajmo le dobre časopise, proč s tistimi, ki so že prej hujskali zoper naš shod. Izobrazujmo se zlasti v gospodarski vedi, prebirajmo kmetijske časopise, bodimo varčni, da bomo enkrat dobri gospodarji. Bog živi vse mladeniče, ki se boré za naše narodne svetinje!

Karol Kumer je prinesel pozdrave vranskih mladeničev. Prišli smo sem iz dveh vzrokov. Prvič, da si poživimo ljubezen do vere in slovenske domovine, drugič, da bi sklenili z vami prijateljsko vez. Mladeniči, združujmo se! Stojimo trdno! Prej bo solnce zapustilo svojo pot kot mi slovensko domovino.

Franc Terglav iz Polzele je govoril o pijančevanju. Mladeniči, varujmo se pijančevanja! Kjer se čezmerno pije, tam ni ljubezni, ni miru, ni navdušenja za vero in domovino. Pijančevanje škoduje zdravju, imetju in časti. Po pameti živajmo alkoholne pijače!

Martin Kranjc je prinesel iz Galicije pri Celji pozdrave bralnega društva ter je v govoru zavračal nasprotnike, ki pravijo, da se s slovensčino ne pride daleč. Pokazal je na zgledih, da to ni resnica. Stojimo trdno! Kdor ne spoštuje se sam, podlaga je tujčevi peti.

Gosp. svetnik in župnik žaljski Matija Koren so tudi povedali nekaj takih zgledov iz svojega potovanja po sveti deželi.

Alojzij Čulk iz Št. Jurija ob Taboru: Prišli smo od Tabora, kjer so se nekdanj borili naši očetje zoper Turke. Prihiteji smo na drugi tabor, kamor nas kličejo v boj za naše narodne svetinje! Mladeniči, ravnajmo se po besedah, katere ima »Naš Dom« na svojem čelu: »Vrli Slovenci: Prava vera bodi vam luč, materin jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike!«

Gašpar Špes iz Novcerkve: Naši očetje so se zbirali pri cerkvah, da so se branili zoper Turke. Pri cerkvah se zbiramo tudi mi, da branimo naše narodne svetinje. Bodimo zvesti svoji veri in bomo dobri na-

rodnjaki. Z Bogom in Marijo za slovensko domovino!

Matevž Božnik iz Dobrne je prinesel pozdrave dobrnskih mladeničev. Z veseljem smo prihiteji semkaj, ker smo vedeli, da bomo našli tu mladeniče, ki so z nami jednega duha, jedne misli in jednega srca. Lep in obširen govor je zaključil z besedami: Bog čuvaj našo lepo slovensko zemljo! Bog čuvaj slovensko domovino!

Č. g. Franc Schreiner iz Dobrne: Mladina slovenska je naš up, če je verna in narodna. Zahvalimo se za mladino, ki prehaja k tujcem. To so večinoma ljudje brez vesti in značaja. Te narodne izdajice mislijo, da jih imajo nasprotniki radi, a to ni resnica. Poslužujejo se jih samo tako dolgo, dokler jih rabijo. Mladeniči, prisezimo danes zvestobo veri in slovenski domovini! Bog živi vrle fante!

Matija Bošnjak iz Braslovč: Ganljivi govori predgovornikov so me podražili, da še jaz povzamem besedo. Prinašam pozdrave bralnega društva iz Braslovč. Pokazimo se prirediteljem tega shoda hvaležne s tem, da se bomo povsod in vsekdar ravnali po njihovih navodilih. Bodimo zvesti veri in domovini! Marsikater slovenski oče da sina študirati. A ta se mu potem izneveri, ko postane neodvisen ter preide v tabor nasprotnikov. Postane nemškutar ter se obnaša proti očetu kot Absalon proti Davidu. Takih ne bodi več med Slovenci!

Ludovik Šef prinaša pozdrave celjskih mladeničev ter se zahvaljuje prirediteljem shoda.

Shod je trajal od jedne do treh. Vmes med govori so pa vrli tamburaši udarjali na svoje mile slovenske tamburice. Posebno slovesno je bilo, ko so se govori končali. Tamburaši so zaigrali »Hej Slovani«, vsi navzoči mladeniči so se odkrili ter so navdušeno peli zraven. Na to so zapeli mladeniči istotako odkriti še lepo pesem »Ljepa naša domovina« in g. župan Koren je zaključil shod z navdušenimi živio-klici na pepeža Pija X. in cesarja Franca Jožefa.

Omeniti mi je, da je pri posameznih govorih bilo velikansko navdušenje, mladeniči so res častno rešili svojo nalogo. Prišlo je tudi nekaj pozdravov.

Odhod.

Na to so bile v cerkvi pete litanije Matere božje. Po litanijah so pa mladeniči odšli ter se odpeljali domov med živahnimi živio-klici. Bil je najlepši red, nasprotniki so mirovali.

Skrbel bom, da me bodo spoznali za svojega prihodnjega gospodarja.

»Res?« vsklikne deklica veselo. »No to me zelo veseli, tako me veseli, da se ne morem izraziti. Tvoji dobri stariši pa tudi zaslužijo, da jim delaš veselje namestu žalosti. Tudi ti sam boš imel večje veselje in občutil večjo srečo, če bčš ubogal svoje stariše. Pa povej mi, kako se je to zgodilo, da si se nakrat tako spremenil? To je vendar skoro čudež!«

»Res je čudež, Jelica, pravi čudež«, reče mladenič in pogleda deklici ljubeznivo v oči. »Čakaj, da ti povem, kako je vse to prišlo. Včeraj okoli petih popoldne sem tako brez dela ležal doma in premišljeval. Nakrat se mi je zdelo, kakor da bi se mi odprle oči, začel sem se sramovati svojega prejšnjega življenja ter sem sklenil, se poboljšati in priden postati. Kaj misliš, Jelica, kako je to prišlo, da sem prišel k spoznanju? Ti tako čudno gledaš, morda ne veruješ na čudež?«

»Tega me Bog obvaruj«, mu hitro odgovori deklica, »zelo bi se pregrešila, če bi dvomila o čudežih. Saj je nama z materjo še le komaj včeraj na čudežen način pomagala Marija v Gozdu, katero sem prosila pomoči.«

»Kaj praviš?« reče fant začudeno. »Tvoja mati ima majhno hišico in je še celo bolana;

sem pač slab človek, da vaju nisem še nič obiskal. Toda če ti je prav, pridem čez par dni. Zdaj te nočem več zadrževati, sicer izostaneš predolgo. Pozdravi mi mater in jim reci, da jim želim, da bi kmalu okrevali. Samo bojim se, da ne mislijo posebno dobro o meni.«

»Bodi brez skrbi, Dragomir«, potolaži ga deklica, »jaz te še preveč hvalim. Zato tudi upam, da ne slišim več o tebi nobene neumnosti.«

»Javno me smeš ošteti, če boš še enkrat o meni kaj slabega slišala«, zagotavlja fant. »Srečno, Jelica! Zdaj pa moram iti, kajti stara klepetalka naju opazuje izza vogla in potem prideš še v slabo ime.«

Krepko stisne deklici roko, dene sekuro na ramo ter odide s hitrimi koraki. Jelica pa hiti k trgovcu, kjer nakupi, kar je potrebovala ter se napoti proti domu. Oči ji žare srčnega veselja in njene ustnice se srečno smehljajo. — »Ona me je uslišala, spreobrnila je njegovo srce«, so šepetale njene ustnice. »O ti ljuba, zlata devica Marija!«

* * *

Z veseljem je vsak tujec gledal hišo Vršnikovih. Kakor majhen grad je ležalo lepo

Zborovanje kat. pol. društva kozjanskega na Prevorju dne 16. avgusta 1903.

Na Prevorju zborovalo je pretečeno nedeljo, dne 16. avgusta katol. polit. društvo za kozjanski okraj. Zbralo se je mnogo ljudstva od vseh strani. Prišli so Kozjani, Pilštanjčani, potem iz občin Zagorje, Sv. Vid na Planini, posebno pa se je prišlo lepo število vrlih Žasancanov. Predsednik društva otvori zborovanje in g. podpredsednik pozdravi vse navzoče, ki so prišli od blizu in daleč, posebej še g. poslanca Žičkarja, kateremu da potem besedo. V jedrnatem govoru gospod poslanec poroča o svojem delovanju in o sedanjem brezupnem političnem položaju. Po eno uro trajajočem govoru izrekla se je govorniku prisrčna zahvala in popolno zaupanje. Sledila je na to daljša debata o nameravani prevorski cesti, katera je gotovo prepotrebna ne samo za Prevorje, ampak za ves kozjanski okraj.

Sprejele so se na shodu enoglasno sledeče resolucije:

1. Zborovalci na shodu katol. političnega društva na Prevorju enoglasno sklenejo in prosijo, da se vendar enkrat spravi na dnevni red cesta čez Prevorje in merodajni faktorji naj zato skrbijo, da se ista s pomočjo države in dežele ter okr. odbora kmalu zgradi in naši poslanci naj se z vso močjo za zgradbo iste potegnejo.

2. Zbrani zborovalci pričakujejo od okrajnega odbora Šnarje, kot slovenskega zastopstva, da jih vendar podpira, ter enkrat definitivno sklene, da sprejme trasiranje, gradnjo in poznejše oskrbovanje te ceste od kozjanske meje v šmarnem okraju.

3. Obžalujemo premeščenje g. okrajnega glavarja Vistarinja in to navzlic prošnjam skoro vseh občin kozjanskega okraja in obžalujemo to tembolj, ker je bojda to povzročila le peščica brežjskih Nemcev.

4. Obsojamo ustanovitev nemškega ženskega učiteljskega v Mariboru, ker je jasno, da bo isto le za ponemčevanje Spodnje Štajerske in bo slovensko učiteljstvo le škodo trpelo.

5. Sedanja vlada ne zasluži nobenega zaupanja Slovencev, ker nima srca za Slovence, kar kaže posebno s tem, da nam nastavlja uradnike, katerih mi ne razumemo oni pa ne nas, ker ne znajo slovenski. Zato mi Slovenci zahtevamo od vlade, da nam nastavlja slovensčine zmožne uradnike, kateri imajo srce za naše ljudstvo in so iz naroda in za narod.

zidano poslopje med sadnim drevjem, med katerim se je svetil bel zid. Tudi grič, ki se dviga za poslopjem je posajen s sadnim drevjem.

Okoli hiše in gospodarskega poslopja je povsod snažno pometeno in okusno prirejeno, kamor pogleda oko.

Nekega lepega poletnega večera — nekoliko tednov po dogodkih, katere smo zgoraj popisali — sedel je na klopi debel mož z rudečim obrazom, raz katerega je sevala sama dobrosrčnost. Kadil je majhno pipico ter počasi spuščal oblake dima v zrak. Gledal je za njimi, kako so se počasi dvigali vedno višje in višje ter slednjič izginili v sinjem zraku. Večerno solnce se je ravno nagibalo proti zatonu ter zlatilo s svojimi žarki bližnje gore.

Medtem stopi na prag hiše ženica prijaznega obraza, gre počasi h klopi ter se vsede k možu: »Ali ne greš v sobo, Božidar?« ga vpraša. »Jaz mislim, da je že zate zunaj prehladno. Če se izpostaviš večernemu hladu, te bode zopet trgalo po nogi.«

(Dalje sledi.)

6. Ker so na Spod. Štajerskem na železnicah sami nemški napisi in uslužbenci kličejo le nemška imena na postajah, zato tirjamo, da se v bodoče naredijo dvojezični napisi na postajah in se izklicujejo imena postaj v obeh jezikih.

7. Glede na dejstvo, da se nas Slovence in naše težnje v Gradcu popolnoma prezira in da se dela le na ponemčevanje Sp. Štaj., sliši se enoglasen klic vseh zborovalcev: »Proč od Gradca«.

8. Prebivalci severnega dela kozjanskega okraja proti Šmarški meji so zadnji čas v vednem strahu pred tatovi in roparji, ki se posebno po noči okolu klatijo; zato naj se prosi deželno brambovsko ministrstvo, da se ustanovi orožniška postaja v Loki okraj Šmarje, ker med Šmarjem in Kozjem, toraj kakih 7 ur, ni nobene orožniške postaje.

Predsednik se spomni k sklepu presvitl. cesarja, ki obhaja svoj rojstni dan in pozdravlja novega sv. Očeta Pija X. ter povabi zbrane, da jima zakličejo grmoviti »živio«.

Naše trgovinske razmere.

Splošna žalibog je resnica, da naše kmetško ljudstvo zadnja desetletja čedalje bolj ubožava in hira. Vzrokov za to je več, kakor čedalje večja draginja dela, slabe letine, visoke ceno zemljišč ob izročitvi teh naslednikom in še mnogo, mnogo drugih težav, katere skoro dan za dnevom zadevajo kmeta. Toda to še ni vse, kar ga pokončava, še več mu škoduje nekaj, kar sicer težko čuti, pa malokateri ve izvora temu, to so namreč naše slabe trgovinske razmere. In o teh hočem povedati danes nekaj pojasnil in priporočiti par nasvetov.

Znano je menda že po celem svetu, da kjer se žid naseli, molze in izsesava ljudstvo. Marsikdo, ki ne pogleda daleč od rojstnega praga, bode morebiti vzdihnil: hvala Bogu, pri nas pa ni še veliko teh pijavk! Toda kako se motimo, ako tako mislimo, dokažem v kratkih besedah. Žalibog je še tudi pri nas resnica, da je skoro vsa večja trgovina od židov odvisna!

Poglejmo bolj natanko. Okod dobiva naš kmet denar? Skoro vsak redi kak rep domače živine, katero ob svojem času žene na prodaj. Kdo pa je na naših sejnih sedaj najbolj mogočen kupec? Gotovo žid s svojimi mešetarji, kateri kar narekuje ceno živini, ne brigeje se za kako konkurenco, ker je — ni!

Kam ima svoj tok naša lesna trgovina? Večinoma za Dravo na Ogrsko in še dalje. Tam se je že pred kakim pol stoletjem utaboril žid, kateri ima s svojim društvom monopol nad celo lesno kupčijo. Le malo jih je še, ki si upajo mimo njega s svojim blagom. Iz prejšnjih mešetarjev so postali ondotni židje bogataši-milijonarji!

Kako pa naši kmetje z žitom? To pa je še slabše, ker tudi na to kupčijo preži žid, vsaj okoli Ptujja je dosti takih židovskih mrež nastavljenih.

Enako je tudi z vinom. Prav dobra kapljica se začasa dobi od vinorejcev, katera potem pod drugim imenom slovi po svetu in polni žepe barantačev, medtem ko naš vinorejec žalostno tolče svojo revščino doma, ne sanjaje že več o tem, kakšna je bila kapljica lani!

In tako bi lahko našteval še več primerov, kako so se že zagrizli židje v našo trgovino. Kdor je toliko drzen, da se jim skuša ustaviti s konkurenco, je navadno izgubljen, ker židovska brezobzirnost v tem ne pozna nobene meje! Zato pa so že skoro popolnoma utihnil domači trgovci in prekupci, vedoči iz skušnje, da delajo s tem le v svojo škodo.

Ali temu ni več pomoči? Mi mislimo, da naše ljudstvo še ni tako izmolzeno, da bi se ne moglo postaviti na lastne noge. To seveda skupno z združenimi močmi. V to pa je nam pred vsem treba podjetnosti in skup-

nega delovanja. V to naj mi bode dovoljeu prvi nasvet.

Kakor mnogim znano, cveli so ob svojem času lesni sejni v Ptujju. Ti so se do danes sicer še ohranili, toda prave živahnosti radi znanih vzrokov ni več. Pohorci in Korošci sicer še pripeljejo dosti lesnega blaga, ali store to, kakor da bi šli na igro, brez vsake gotovosti na vspeh. Ako ni dosti kupcev, ali le ti so ubogi, zgodi se često, da se morajo na sejmju dolgo muditi, nazadnje pa še v izgubo blago prodajati. Nasproti pa morajo Dolinci večkrat pogrešati potrebnega lesa, ker razun ob sejmih ga drugod ni dobiti nego pri židu. Ta pa molze oboje, prodajalce kot kupce lesa. Prav kratke pameti je gotovo vsak, kdor se zanaša na dobro kupčijo z židom.

Da se tem nadlogam pride v okom, skrajni čas bi bil ustanoviti nekako središče naše trgovine, kar bi bila novoustanovljena »trgovinska zadruga« s sedežem v Ptujju. Ona, dobro organizovana, bi lahko potegnila na se in združila vse naše moči in posredovala v vseh trgovskih zadevah med nami. K njej bi lahko pristopili vsi naši neodvisni in zavedni kmetje ter v kupčijskih rečeh sli drug drugemu na roko. Napraviti bi si morala »Zadruga« skladišče raznih naših pridelkov, tako, da bi lahko odjemala in prodajala vsakovrstne naše pridelke in med druge rojake spravila v denar. Po njej bi lahko zvedeli gorjanci, kakšnega lesnega blaga naj pripeljejo in po kakšni ceni, nasproti bi pa tudi »dolinci« vedeli lažje izpečavati svoje zrnje in vino. Tako bi »Zadruga« marsikdaj tržila z menjalno kupčijo, brez velikega kapitala.

Ko bi se to enkrat uresničilo, nastopila bi — kar bi bil moj drugi svet — »Zadruga« kot posredovalnica za pošiljanje našega blaga v daljno tujino. Ondi na daljnih trgih bi se morda našla našim pridelkom vse drugačna cena, nego jo imamo sedaj doma, ko pitamo znane pijavke. Vsaj razne poizvedbe pričajo o tem, da smo mi v denarnih zadregah večkrat edino le radi tega, ker dobička naših pridelkov mi le malo okušamo.

Dragi bratje Slovenci, zlasti vi tovariši kmetje! Napisal sem tiz vrste vam v premislek s prošnjo, da bi se odzvali v ljubem »Gospodarju« in povedali o važnem tem vprašanju svoje mnenje. Upati je, ako se združimo, da storimo v tej stvari za nas in naše ljudstvo mnogo več nego vsi drugi naporji za naše blagostanje. Stopimo na lastne noge, videvši, da od drugod zastoj pričakujemo pomoči. Na svidenje v tem smislu!

Kmet s Pohorja.

Politični ogled.

Okupacija Bosne in Ercegovine. V Ljubljani so zadnje nedeljo udeleženci bojev pri okupaciji Bosne in Ercegovine slovesno obhajali 25 letnico teh bojev. Naši slovenski spodnještajerski bojevniki pri okupaciji pa so 25 letnico zaspali, ka-li?

Dvorni svetnik Šuklje je imel dne 13. t. m. v Ljubljani kandidatni govor, v katerem se je izrazil tudi o kmetškem vprašanju. On bo glasoval v državni zbornici le za tako pogodbo z Ogrsko, v kateri so varovane zahteve naše državne polovice in zlasti zahteve naših kmetov. Izrazil se je za prisilno deželno zavarovanje proti požarom in proti toči in za državno zavarovanje živine ter tudi za zavarovanje poljedelskih delavcev za slučaj starosti in onemoglosti.

Shod češke kmetške stranke se je vršil dne 16. t. mes. v Pardubicah in se je sprejelo na njem več za kmete koristnih sklepov. Med drugim se je tudi zahtevalo, naj se uvede enoten kilometerski tarif ter znižajo železniški tarifi za kmetijske izdelke.

Presvitli cesar se mudi na Ogrskem, da se sestavi novo ministrstvo. Ministrstvo

grofa Khuen-Hedervayja še bo opravljalo državne posle, dokler ni novo ministrstvo sestavljeno.

Dogodki v Makedoniji. Nikakega dvoma ni več, da se zmedene razmere na Balkanu ne bodo mogle več poravnati mirnim potom. Le z velikim naporom se še tišči k tlom plamen, ki grozi vsak čas vzplapolati po celem polotoku. Ne le v Makedoniji in Albaniji, tudi v Srbiji in Bolgariji je že začelo nevarno vreti. V okrajih Solun in Monastir je klanje in požiganje na dnevnem redu.

Dopisi.

Polje pri Kozjem. Polje je lepa, majhna župnija za Sotlo v kozjanski dekaniji. V tej žari pastiruje že nad 33. let veleč. g. Martin Kragl, ki je obhajal v sredo, dne 29. julija svojo zlato sv. mašo. Redko je to slovesnost doživeti 50 let v težavni in naporni duhovni službi. — Naša škofija je letos srečna, da ima na novo 4 gospode zlatomašnike. — Poljski župljani storili so vse, da bi svojemu priljubljenemu gospodu ta izvanredni dan tem večje veselje pripravili. Pridne roke pletle so že več mesecev lepe vence, s katerimi so bila preprežena vas Polje, cerkev in župnišče, veličastni maji pa so kipeli proti nebu z različnimi zastavami, največ slovenskimi trobojnicami.

Na predvečer zlate sv. maše priredili so farani bakljado z godbo. Marsikoga je do solz ganilo videti, pomikati se v prvi temi na stotine lučic in lampionov proti župnišču od Golečeve hiše; po hribččkih pa so žareli kresovi in streljanje je oznanjevalo daleč na okrog, tje doli v hrvaško Zagorje veselje Poljancev. Vsa dolga vrsta vstavi se pred župniščem, kjer je pričakoval sivi starček — jubilat z nekaterimi že došlimi gospodi gosti bakljado. V imenu obeh občin, torej cele fare, pozdravi gospoda zlatomašnika načelnik okr. odbora Kozje in župana iz Lastnič ter Sedlarjevo izročila lepo diplomu častnega občanstva. Solza je zalesketala v očesu jubilarjevem in ginjenim srcem zahvali se za vse, kar je že prejel v Polji preje in tudi sedaj. Nato se vžge bengalična luč in po zraku in med ljudmi švigajo sem in tje »žabe« t. j. s smodnikom napolnjen in zaviti papir. Od začetka je bilo veliko strahu, a pozneje veliko smeha, ko so ljudje spoznali, da ni nobene nevarnosti. Ta večer ostane gotovo nepozabljen vsakemu navzočih.

Drugo jutro, dne 29. julija privrelo je ogromno število ljudstva in 42 duhovnih sbratov, med njimi 5 gospodov iz Hrvaške.

V spremstvu teh podal se je gospod jubilat ob 10. uri v cerkev, s palico in prekrasnim šopkom, dar gospe Gelingsheim iz Kozjega. Pod slavolokom pri župnišču izročila je dekanijska duhovščina po prečast. gospodu kanoniku adresno-čestitko, krasno delo Cirilove tiskarne ter pozdravijo gospoda jubilanta šolar, šolarica, gospod nadučitelj in posebno prisrečno mladenič in dekle. Lepa je bila vrsta belo oblečenih deklet in poveljevali so vhod v cerkev tudi vrli ognjegasci iz St. Petra in njih dični vodja g. dr. Mirko Crkvenac. Cerkevni govor imel je stari prijatelj gospoda zlatomašnika duh. svetov. g. Jožef Tombah, župnik šentpeterski. Koncem pridige prebral je prav razločno res prekrasno pohvalno pismo, katero so poslali naš prevzvišeni knez in škof in v katerem se naštevajo obilne zasluge jubilarjeve, za katere se imenuje kn. šk. duhovnim svetovalcem. Z močnim glasom je potem pel gospod jubilar svojo zlato sv. mašo. Po sv. maši izročila se je slavljencu še diploma častnega občanstva vrlega narodnega trga Sevnice, rojstnega kraja jubilarovega.

Kosilo se je vršilo v lepo okinčanem, blizu župnišča postavljenem sotorčku. Vdeležilo se je istega do 60 oseb. Slavljencec je znan [daleč na okrog zaradi svoje gostoljubnosti, a ta dan je imel vse shrambe odprte.